

UZASADNIENIE

postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 26 września 2023 r., sygn. akt S 10/23.

Nieprawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 14 września 2022 r., sygn. akt VI K 140/19, oskarżony R. J. został skazany za przestępstwo z art. 148 § 1 k.k. i art. 262 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za co wymierzono mu karę dożywotniego pozbawienia wolności, na poczet której na mocy art 63 § 1 k.k. i przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. zaliczono oskarżonemu okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 4 października 2017 r. do dnia 14 września 2022 r.

Obrońca oskarżonego R. J. - na podstawie ustawy o skardze na przewlekłość - złożył w dniu 22 sierpnia 2023 r. skargę na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Krakowie - VI Wydział Karny, w sprawie o sygn. akt VI K 140/19, na etapie postępowania między instancyjnego, wnosząc o:

- 1/ stwierdzenie przewlekłości postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Krakowie, VI Wydział Karny w sprawie o sygn. akt VI K 140/19 na etapie postępowania międzyinstancyjnego;
- 2/ przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz oskarżonego kwoty 20 000 zł;
- 3/ zasądzenie na rzecz oskarżonego kosztów postępowania.

Prezes Sądu Okręgowego w Krakowie wniósł o oddalenie skargi, wskazując w uzasadnieniu swojego stanowiska, że podniesione przez obrońcę oskarżonego zarzuty uznać należy za całkowicie nieuzasadnione. Podał ponadto, iż sprawa oskarżonego R. J. obejmująca 509 tomów i była rozpoznawana od dnia 12 lutego 2020 r. do dnia 14 września 2022 r. W tym czasie odbyło się 89 terminów rozpraw na których przesłuchano 72 świadków jawnych, 22 świadków anonimowych oraz kilkudziesięciu biegłych, w tym również w drodze wideokonferencji. Sprawa była rozpoznawana w okresie pandemii COVID-19, gdy występowały duże przeszkody natury obiektywnej, a nawet niemożność wyznaczania rozpraw w pewnym okresie czasu. Po wydaniu wyroku w sprawie oskarżonego R. J. w dniu 14 września 2022 r. sędzia referent zakończył również postępowania sądowe w innych - wieloosobowych sprawach, co było związane z koniecznością sporządzenia uzasadnień do wydanych wyroków. Podkreślono, że sprawa oskarżonego R. J. ma charakter poszlakowy i dlatego tak ważne jest wyczerpujące i drobiazgowo przeanalizowanie wszystkich istotnych dowodów - co też zostało uczynione, łącznie z odniesieniem się do zarzutów obrońcy podnoszonych w toku postępowania.

Ponadto przed wyrokowaniem w okresie od 5 września 2022 r. do 12 września 2022 r. akta zostały przesłane do Sądu Apelacyjnego w Krakowie, w związku z zażaleniem obrońcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 25 lipca 2022 r., sygn. akt II Akp 28/22 /k. 13215-13216, 13217-13223, t LXXIV/ - co w oczywisty sposób utrudniało przygotowanie wyroku na dzień 14 września 2022 r., zwłaszcza ustnego uzasadnienia. Sąd Okręgowy także nie dysponował aktami w okresach od 31 marca 2023 r. do 21 kwietnia 2023 r. /21 dni/ oraz od 22 czerwca 2023 r. do 2 sierpnia 2023 r. / 41 dni/, tj. łącznie 62 dni, a więc przez pełne dwa miesiące, ponieważ akta były przekazywane do Sądu Apelacyjnego w Krakowie, w związku z zażaleniami obrońcy na przedłużenie tymczasowego aresztowania - co zdecydowanie utrudniało sporządzenie uzasadnienia, zwłaszcza, że zanonimizowane protokoły przesłuchania świadków anonimowych znajdują się tylko w aktach sprawy. Przy czym w międzyczasie adwokat Ł. C. dwukrotnie składał wnioski o wyłączenie sędziego, pierwszy o wyłączenie sędziego referenta tuż przed wyrokowaniem, a drugi o wyłączenie sędziego Sądu Apelacyjnego, który miał rozpoznawać ostatnie zażalenie (k. 13406v t. LXXV) - co taktycznie prowadziłoby do przewlekłości postępowania w wypadku uwzględnienia wniosku. Końcowo Prezes Sądu Okręgowego w Krakowie nadmienił, że oskarżony R. J. aktualnie do 14 grudnia 2023 r. odbywa karę jednego roku pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Rzeszowie sygn. akt X K 361/19 (k. 13331, t. XXIV).

W stanowisku obrońcy oskarżonego z dnia 18 września 2023 r. wnioski zawarte w skardze na przewlekłość postępowania zostały podtrzymane w całości, przy czym zaznaczono, iż czas przeznaczony na sporządzenie uzasadnienia przez sędziego jest stanowczo za długi i oznacza rażącą przewlekłość postępowania międzyinstancyjnego. Wskazano, że łączny czas tymczasowego aresztowania oskarżonego wynosić będzie 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz podkreślono nieprawidłowości związane ze sporządzaniem uzasadnienia orzeczenia. Skarżący podał także, że w postanowieniu z dnia 18 kwietnia 2023 r., sygn. akt II AKz 246/23, Sąd Apelacyjny w Krakowie zwracał uwagę Sądowi Okręgowemu w Krakowie, że uzasadnienie powinno być najdalej ukończone do czerwca 2023 r.

Sąd Apelacyjny stwierdził, co następuje:

Skarga co do stwierdzenia przewlekłości postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Krakowie - VI Wydział Karny, sygn. akt VI K 140/19, na etapie postępowania międzyinstancyjnego - jest zasadna. Natomiast w zakresie przyznania od Skarbu Państwa na rzecz oskarżonego R. J. żądanej kwoty kwoty 20 000 zł - jest częściowo zasadna.

Zgodnie z przepisem art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U.2023.1725 t.j.; dalej u.s.p.p.), strona może wnieść skargę na stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Powyższa ustawa nie określa jednakże terminu, po upływie którego możliwe jest stwierdzenie zaistnienia przewlekłości postępowania. Mając na uwadze powołany normatyw i przedstawione na wstępie uwarunkowania proceduralne odnoszące się do czasu/terminu sporządzenia uzasadnienia nieprawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 14 września 2022 r., sygn. akt VI K 140/19, nie budziło wątpliwości Sądu Apelacyjnego, iż postępowanie karne międzyinstancyjne prowadzone w sprawie oskarżonego R. J. toczy się w sposób przewlekły.

Wszakże mimo wydania przez Sąd Okręgowy nieprawomocnego wyroku w dniu 14 września 2022 r., a także złożenia przez strony prawidłowych procesowo wniosków o sporządzenie uzasadnienia na piśmie i jego doręczenia wraz z tymże nieprawomocnym wyrokiem, dotychczas czynność ta nie została zrealizowana. Trzeba przy tym podkreślić, iż w związku z osadzeniem skarżącego w zakładzie karnym najpierw z tytułu tymczasowego aresztowania, a na obecnym etapie postępowania karnego międzyinstancyjnego z tytułu innej sprawy karnej (oskarżony R. J. aktualnie do 14 grudnia 2023 r. odbywa karę jednego roku pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Rzeszowie, sygn. akt X K 361/19), pozostaje on do pełnej dyspozycji wymiaru sprawiedliwości i nie wykazano, by podejmował on czynności godzące w prawidłowy tok prowadzonego przeciwko niemu postępowania karnego. Nie można przy tym uwzględnić stanowiska Prezesa Sądu Okręgowego w Krakowie, gdyż należy stwierdzić, że sędzia jest współodpowiedzialny za prawidłową organizację swojej pracy, wobec czego nie może w prosty sposób usprawiedliwiać niewykonania jednego ze swoich obowiązków (sporządzania pisemnych uzasadnień) wykonywaniem innych obowiązków służbowych, jakim jest uczestniczeniem w czynnościach (rozprawach/posiedzeniach) sądu w innych sprawach. Zwłaszcza jeśli się uwzględni, że permanentne i rażące naruszanie terminów sporządzania uzasadnień orzeczeń karnych prowadzi do nieuzasadnionej przewlekłości postępowania i takie postępowanie może prowadzić także do zwiększenia ryzyka przedawnienia karalności czynów, co do których wydano orzeczenie (postanowienie SN z 16.05.2014., SNO 14/14, Legalis nr 1061018).

Nie tracąc powyższego z pola widzenia wskazać nadto należy, iż wedle art. 423 § 1 k.p.k., uzasadnienie wyroku powinno być sporządzone w ciągu 14 dni od daty wpływu do sądu wniosku o sporządzenie uzasadnienia, przy czym w sprawie zawilej lub z innej ważnej przyczyny, w razie niemożności sporządzenia uzasadnienia w terminie, prezes sądu może przedłużyć ten termin na czas oznaczony. Stosownie zaś do treści art. 423 § 2 k.p.k. wyrok z uzasadnieniem doręcza się temu, kto złożył wniosek na podstawie art. 422 k.p.k. Tymczasem wedle przedstawionych na wstępie

ustaleń faktycznych i analizy akt sprawy VI K 140/19, Sąd Okręgowy do dnia posiedzenia Sądu Apelacyjnego w przedmiocie rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Krakowie - VI Wydział Karny, sygn. akt VI K 140/19, na etapie postępowania międzyinstancyjnego, obowiązku tego nie zrealizował. Oznacza to, że nie zrealizował tegoż obowiązku przez ponad rok czasu. Nie zaistniały przy tym żadne okoliczności usprawiedliwiające tak długi termin zwłoki w zbadaniu akt sprawy i kwestii sporządzenia uzasadnienia nieprawomocnego wyroku na piśmie, rażąco przekraczający wskazany instrukcyjny, kodeksowy termin. Nadto w oczywisty sposób, nie usprawiedliwiono tak długotrwałej bezczynności w rozstrzygnięciu kwestii tak istotnej dla procesu, bo determinującej dalszy tok postępowania karnego, jaką jest sporządzenie uzasadnienia wyroku i jego doręczenia temu, kto złożył wniosek na podstawie art. 422 k.p.k. Takiej bezczynności organu procesowego, nie może usprawiedliwić fakt złożoności przedmiotowej analizowanej sprawy, w tym i to, że sprawa oskarżonego R. J. obejmująca 509 tomów i była rozpoznawana od dnia 12 lutego 2020 r. do dnia 14 września 2022 r., a więc była rozpoznawana bardzo sprawnie w toku przewodu sądowego. Skarga nie dotyczy bowiem przewlekłości postępowania jurysdykcyjnego prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Krakowie - VI Wydział Karny, sygn. akt VI K 140/19, a jedynie jego części międzyinstancyjnej i to tylko w zakresie terminu sporządzenia i doręczenia uzasadnienia nieprawomocnego wyroku na piśmie, rażąco przekraczający termin kodeksowy instrukcyjny wskazany w treści art. 423 § 1 k.p.k.

Wykazana zwłoka Sądu Okręgowego w Krakowie miała niewątpliwie charakter rażący, będąc widoczną już na pierwszy rzut oka. Stanowiła ona jednoznaczną przyczynę dla stwierdzenia, iż postępowanie międzyinstancyjne prowadzone przeciwko skarżącemu toczy się w sposób przewlekły. Co bowiem podkreślono już powyżej, po ponad roku od złożenia przez strony prawidłowego procesowo wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku na piśmie, w dalszym ciągu obowiązek ten nie został zrealizowany. Dlatego z punktu widzenia stwierdzenia przewlekłości postępowania prowadzonego przeciwko skarżącemu, najistotniejsze pozostaje tu wyłącznie to stwierdzenie, iż w dalszym ciągu ta kwestia, determinująca dalszy bieg postępowania karnego nie została ostatecznie zamknięta. To także w jednoznaczny sposób przesądzało o zasadności wniesionej skargi i konieczności stwierdzenia przez Sąd Apelacyjny, iż postępowanie to toczy się w przewlekły sposób.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania międzyinstancyjnego stosownie do treści art. 12 ust. 4 u.s.p.p., Sąd Apelacyjny miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek skarżącego o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie SN z 6.01.2006., III SPP 154/05, OSNP 2017/9/121). Wysokość przyznanej sumy pieniężnej powinna być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (postanowienia SN z 24.02.2016., III SPP 53/15, OSNP 2017/9/121).

Dlatego stwierdzając zasadność rzeczowej skargi na przewlekłość, Sąd Apelacyjny za nieodzowne i w pełni uzasadnione uznał zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz skarżącego sumy pieniężnej w wysokości 5.000 zł. Uznając wymienioną kwotę za adekwatną Sąd Apelacyjny zważył na określone ustawą granice sumy pieniężnej podlegającej zasądzeniu w razie uznania skargi za zasadną (2.000 zł – 20.000 zł), jak również i to, że wysokość sumy pieniężnej, we wskazanych tu granicach, wynosić może nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania, przy czym sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania tego postępowania. Mając powyższe na uwadze, należało uwzględnić po pierwsze to, iż skarżący stoi pod zarzutem popełnienia przestępstwa od 2019 roku i przez cały ten okres stosowany jest względem niego niezmiennie środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. Po drugie, już sam karny charakter postępowania uzasadniał twierdzenie, iż analizowana sprawa ma dla skarżącego doniosły charakter. Po trzecie, z uwagi na to prowadzone postępowanie karne, w świetle notoryjnie znanej praktyki penitencjarnej, skarżący podczas odbywania kary pozbawienia wolności z tytułu innego skazania, mierzyć się musi

z ograniczeniami w dostępności do aktywności więziennych. Po czwarte, skarżący w żaden bezprawny sposób nie przyczynił się do wydłużenia czasu trwania prowadzonego przeciwko niemu postępowania. Natomiast zgłoszone przez skarżącego żądanie zasądzenia kwoty 20 000 zł Sąd Apelacyjny uznał za wygórowane i nieadekwatne. Skarżący nie dowiódł bowiem takiego poziomu dolegliwości wywołanej przez analizowane tu postępowanie karne, które uzasadniałoby przyznanie mu sumy pieniężnej w maksymalnej ustawowej wysokości.

Z tych przyczyn Sąd Apelacyjny, uwzględniając skargę stwierdził, że w postępowaniu międzyinstancyjnym przed Sądem Okręgowym w Krakowie - VI Wydział Karny, sygn. akt VI K 140/19, nastąpiła przewlekłość postępowania (art. 12 ust. 2 u.s.p.p.), przyznał skarżącemu na podstawie art. 12 ust. 4 u.s.p.p. sumę pieniężną w wysokości 5000 zł i w konsekwencji orzekł jak w sentencji na podstawie przywołanych tam przepisów prawa, kosztami niniejszego incydentalnego postępowania obciążając Skarb Państwa, a to wobec uznania zasadności wniesionej skargi.

SSA Marek Długosz SSA Jacek Polański SSO Robert Pelewicz